

DIMITRI VERHULST
DE HELAASHEID DER DINGEN

Uitgeverij Atlas Contact
Amsterdam/Antwerpen

Een schoon kind

De vermeende terugkeer van tante Rosie naar Reetveerdegem werd als een aangename schok ervaren in de levens van onze volstrekt nutteloze mannen, waarvan ik er op dat ogenblik een in wording was. De dag brak open met haar naam, Rosie!, Rosie!, die hoop bracht. Want iemand was weergekeerd! Iemand die hier geboren was en dit oord verlaten had was weergekeerd! Tante Rosie nog wel. Haar terugkeer werd als een oudtestamentisch teken geïnterpreteerd, een bewijs dat Reetveerdegem nog zo slecht niet was, en wij niet eens zo waardeloos als wiskundig was bewezen.

Het is waar dat mijn tante Rosie een zeldzaam mooie vrouw was en dat het veel prestige opleverde met haar naar bed te zijn geweest. Op het toppunt van haar schoonheid liet mijn grootvader zich gewillig trakteren door jonge, dappere kerels die zich in zijn gratie zopen (hij had geen greintje respect voor mannen die niet konden drinken) en die hem uitdaagden in drinkduels met als inzet het aanzien van de ideale schoonzoon. Toen had de kanker zich al volledig in zijn liniaal van een lichaam uitgezaaid, zijn fenomenale dranksessies moest hij steeds vaker onderbreken om bloed te gaan spuwen boven de wc, het uiteindelijke huwelijk van zijn bewonderde dochter heeft hij niet meer mogen meemaken. Vijf vadem, dat schijnt de diepte te zijn waarin ook de dronkaards worden neergelaten in de goedertieren aarde. Tot zij in een bejaar-

dentehuis zou wegwijnen beschouwde mijn grootmoeder het als haar weduwse plicht wekelijks zijn graf van pekwarte marmer op te blinken. Tante Rosie heeft zich na de begrafenis van haar vader, Onze Opperdrinker, geschonken aan een man zonder geschiedenis, en is zich met hem in de verre hoofdstad gaan vestigen, tot diepe droefenis van onze jonge mannen die nu lelijker vrouwen ongelukkig te maken hadden. Het trof ons dorp voor de zoveelste maal dat alles van schoonheid er wegging of kapot moest.

Met Reetveerdegem wou tante Rosie steeds minder te maken hebben; dat zij zich er met de hulp van een man (van wie wij nauwelijks de naam, laat staan zijn drankcapaciteiten kenden) van had losgerukt, moet op haar een indruk hebben gemaakt als was ze aan de dood ontsnapt. Tijdens zeldzame telefoongesprekken had ze het over de vergaarde rijkdommen, de heraanleg van haar dakterras, de genoegdoeningen van een sauna, het bruisen van de stad. De prentbriefkaarten waarmee zij 's zomers haar banden met het thuisfront onderhield brachten haar fantasieloze zonnige groeten over uit verre bestemmingen die we vertikten op te zoeken in de atlas. En tijdens haar nog zeldzamere bezoeken smeekten we haar man of hij zijn peperdure wagen alstublieft niet voor onze deur zou parkeren. Wij waren arm, altijd geweest, maar droegen onze armoe met trots. Dat er iemand zijn luxueuze auto voor onze deur plaatste ervoeren wij als een vernedering, en we schaamden ons bij de gedachte dat iemand van het dorp zou hebben gezien dat een Verhulst het financieel behoorlijk stelde.

Kijk. Mijn eerste levensjaren bracht ik met mijn ouders door in de Kantonstraat, in een minuscuul steegbeluikje met een

gemeenschappelijke waterpomp en een communistisch toilet, een gat in een plank, linea recta boven de beerput. De muren van de woonkamer waren aan de binnenkant drijfnaat en in het vermolmde hout van het raamkozijn frommelden we proppen krantenpapier tegen de tocht. Mijn vader sprak steeds met fierheid over de ongemakken van onze woonst, het getuigde van weinig mannelijkheid makkelijk te willen leven, en toen wij uiteindelijk verhuisden naar de Merestraat was dat uitsluitend omdat wij ons daar konden verslechteren. Ook daar was het toilet een gat in een plank en lekte bovendien, een plus, het dak. Onze keukenvloer werd ingenomen door emmers die de druppels van het plafond opvingen. Aangenaam waren de avonden waarop wij samen in de zetel luisterden naar de ronde klank van het geplons in de emmers en wij de xylofoonmuziekjes raadden die ons door het kapotte dak werden voorgespeeld. De schaaltes met rattenvergif werden dagelijks bijgevuld; meer dan wij de indruk hadden deze nesten ongedierte uit te moorden kregen wij het gevoel uitstekend voor deze beestjes te zorgen. En de levensgevaarlijke rotte en met paddenstoelen overgroeide trap boven het keldergat werd gekoesterd als architectuur van het proletariaat. Mijn vader was een socialist en stelde alles in het werk om als dusdanig te worden erkend. Bezit schakelde hij gelijk aan extra afstofwerk. Bezit bezat jou, nooit omgekeerd. Dreigden wij door onvoorziene spaarzaamheid het einde van de maand te halen met een financieel overschot, dan haalde hij de bankrekening leeg en zoop hij zijn volledige loon erdoor om ons te beschermen tegen de verleidingen van het kapitalisme. Mijn moeder ontpopte zich helaas zichtbaarder als een bourgeoisie, was te ijdel om versleten schoenen te dragen, en vroeg na tien jaar huwelijk de echtscheiding aan. Dat ze alle

meubelen meenam betekende voor mijn vader het ultieme geluk. Eindelijk bezat hij niets meer, wijf noch ander meubilair, en hij trok weer bij zijn oude moeder in. Maar men begrijpt dat wij neerkeken op familieleden die hun schone wagen voor de deur parkeerden en ons op feestdagen bezochten in walgelijk dure kleren.

Onnavolgbaar was het ritme van de roddel dat tante Rosie, mirakel!, mirakel!, naar Reetveerdegem was weergekeerd, en in die dagen werd ik dan ook voortdurend aangeklampt door herboren mannen die wilden weten of de dronken monden van het dorp de waarheid spraken. Het was zeker waar: tante Rosie was ook tot onze eigen verbazing weergekeerd, vroeg met hangende pootjes en blauw geslagen ogen of ze voor een tijdje samen met haar dochter bij ons haar intrek mocht nemen.

Bij ons, dat was bij mijn grootmoeder. Vier van haar vijf zonen, onder wie dus mijn vader, hadden een zootje gemaakt van hun liefdesleven en waren weer bij hun moeder ingetrokken. Omdat mijn moeder behalve mijn vader ook mij niet langer hebben moest, ontfermde mijn grootmoeder zich over mij en bracht ik samen met mijn vader en drie nonkels de lusteloze dagen door. Nu zouden daar dus nog mijn tante Rosie en mijn nichtje Sylvie bij komen, op de vlucht voor een vent die hun leven teisterde met overspel en agressie.

Veel had ik mijn Brusselse nichtje nog niet gezien, tenzij dan sporadisch op nieuwjaarsdagen en begrafenissen, waarbij wij elkaar wijselijk negeerden omdat we aanvoelden elk uit een andere wereld te komen. Ik geloof dat ze pianospeelde en aan ballet deed in roze tutu's. Zij was een kind dat zorgvuldig bijhield hoeveel calorieën ze per dag zoal naar binnen speel-

de en kerstmannen met grotere bankrekeningen op bezoek kreeg. De universiteit lag als een zekerheid op haar te wachten, en omdat ze de schoonheid van haar moeder had gekregen zou zij het zich weldra kunnen veroorloven mannen hun tijd te laten verspillen met de aan haar gerichte hofmakerij, en daarvan genieten. Iets jonger dan ik was ze, maar door haar zelfverzekerde indruk durfde ik dat leeftijdsverschil op geen enkel vlak uit te spelen. Tevreden was ik niet met haar komst. Ik had het prima in ons mannenbastion en beschouwde haar als een stoorzender. Sylvies keurige opvoeding speelde ons parten, we voelden ons door haar blik betrappt op onze miezigheid.

Mijn vader zat altijd met de deur wagenwijd open te schijten. Zijn humus stonk buitenaards naar jarige kaas en vaak stond hij in zijn blote klokken in de gang, op twee meter van de pot, zodat ik niet kon doen alsof ik hem niet hoorde, en riep hij me hem een nieuwe rol toiletpapier of het andere stuk van de krant te bezorgen. Jaren was het zo gegaan, en het systeem werkte uitstekend: mijn vader kreeg zijn rol toiletpapier en zijn stuk krant altijd meteen. Maar nu Sylvie erop keek, leken wij ons opeens te willen verontschuldigen voor onszelf. We schaamden ons omdat we 's ochtends krabbend en scharrend in onze onderbroek de trap afdaalden. We schaamden ons omdat we voor de televisie lagen te paffen met onze zweetvoeten op tafel. We schaamden ons om de kilo's rauw gehakt die we aten voor de goedkoop en het gemak, en omdat we met onze blote hand in dat gehakt grepen en het goedje zo in onze mond staken en doorspoelden met koude koffie die ergens nog in een mok van gisteren was blijven staan. We schaamden ons om de wormen die we van het gehakt kregen en waartegen wij niets ondernamen. We schaamden ons om onze sche-

ten die we lieten als kapelmeesters, de boeren die we vrije doorgang lieten. We schaamden ons om onze vloeken om niets, om het schaamhaar dat we ruifden boven de plee, om onze teennagels die we manueel korter scheurden en die vervolgens maanden bleven liggen op de mat. We schaamden ons om de sigaretten waarmee we in slaap vielen in de zetel, onze nicotinebruine tanden, onze bierlucht. We schaamden ons om de sletjes die mijn grootmoeder onaangekondigd aantrof bij het ontbijt en aan wie ze steeds opnieuw de naam moest vragen. We schaamden ons om onze dronken gezangen, onze smerige taal, ons braaksel en de steeds frequentere bezoeken van politie en deurwaarder. We schaamden ons, maar we deden er niets aan.

Drie weken heeft het geduurd tot de man van tante Rosie, oncle Robert, aan onze deur stond en vroeg 'Is Rosie hier?', en wij zeiden 'Rosie? Neen, zou zij hier dan moeten zijn?', en hij zomaar breedgeschouderd ons huis binnenwandelde, tante Rosie bij haar haren naar buiten trok en haar in zijn wagen schopte. En dat mijn nichtje schreiend plaatsnam op de achterbank en tot een volgende begrafenis uit mijn leven verdween. Uncle Robert zouden we kapotmaken, dat was evident, het liefst heel traag en met een mes, en er werd gezworen dat diegene die het eerst van ons vernam dat hij kanker had deze eervolle taak op zich zou nemen. Want kanker kregen we allemaal, Onze Opperdrinker had het ons stijlvol voorgedaan, en de leeftijd van zestig halen werd beschouwd als het top punt van kleinburgerlijkheid. Maar als we eerlijk waren moesten we toegeven opgelucht te zijn dat tante Rosie en nichtje Sylvie eindelijk het huis uit waren, hun aanwezigheid was ons iets té confronterend.

Een rotbestaan is heel overzichtelijk. Sylvie zag mijn vader en mijn nonkels 's middags aan de ontbijttafel verschijnen en zich, na het rituele roken van hun eerste sigaretten, op het gehakt en de blikken ansjovis storten om de kater van de vorige nacht te verdrijven. De vette olie waarin de ansjovis had gedreven droop van hun kinnen en werd afgeveegd met de mouw van een uitgerafelde pullover, als ze daar niet te lui voor waren. Daarna verdwenen zij het huis uit om vele uren later dronken weer te keren. Sommige mensen zouden dat een spiraal noemen, wij beschouwden het als een cyclus. Om zich voor haar vader te verschuilen was Sylvie drie weken lang niet naar school geweest en keek ze toe hoe ik aan de smerige keukentafel willoos studeerde en strafwerk schreef. Ondertussen las zij boeken die haar slimmer maakten, bespraakter, en die op termijn een nog grotere kloof zouden slaan tussen haar en de rest van de familie. In bed voelde ik haar bedenkingen, toen ze naast me klaarwakker en met de ogen naar het plafond gericht luisterde naar het gesnurk van mijn vader, die daar met zijn mond hemelsbreed open en met vaak nog zijn stinkende sokken aan een roes had uit te slapen. Of nonkel Potrel, die met zijn tanden knarste. Het kon niet anders of ze voelde walging voor onze kleren, die naast het bed op een hoop lagen tot grootmoeder ze in de was stopte. Ik weet niet wat ze erger vond, de bruine peuken in de asbak naast het bed, de zweetvlekken in de lakens, of de sokken van mijn vader. Ze zweeg. Liever had ik gehad dat ze me aansprak op onze levensstijl, van nicht tot neef. Maar ze zweeg en keek op ons neer.

‘Kleine, zou jij met ons Sylvie eens niet gaan wandelen? Dat kind ziet bleek van hier al die tijd binnen te zitten.’

Wat moest ik doen met haar? Ze sprak niet tegen me en had me minachtend aangekeken toen ik met het topje van mijn balpen een klad oorsmeer uit mijn schedel schraapte. Misschien dat ze in Brussel oorwatjes gebruikten, maar wat dan nog. Ik vond dat ze zich wat dankbaarder mocht opstellen voor de gastvrijheid die ze genoot. Trouwens, in dit dorp viel er voor dat verwende nest niets te beleven. Ze zou wel de aandacht genieten van mijn voortdurend aan gestolen brommers sleutelende vrienden, maar daar zou tante Rosie niet om kunnen lachen. Mijn vrienden waren smeerlappen, en hoewel ik hen had kunnen afpersen door hun mijn nicht in bruikleen te geven, had ik net iets te veel eergevoel. Eens ik met dit zwijgzame en hautaine kind het huis verliet zou ik trots op haar zijn, mij over haar ontfermen. Niemand had het moeten riskeren commentaar te leveren op haar pedante maniertjes. Maar wat moest ik met haar aanvangen? Wandelen? Om dan onderweg aan elkaar te vragen wat we later wensten te bereiken in het leven? Welke hobby's we er zoal op nahielden? Hoe het was op school?

Het was mijn vaders voorstel geweest om Sylvie mee te nemen naar het café, zeer tegen de zin van tante Rosie. Maar tante Rosie zag ook dat de teint in het gezicht van haar kind naar de kleur van lijken neigde.

'Naar welk café ga je?' wou ze weten.

'Het Hoekske. Of De Volksskring. We zien wel.'

'Zit André daar?'

'Hoe kan ik nu weten of André daar zit? Beschik ik over een glazen bol misschien?'

'Ga je voorzichtig zijn? En niet te laat thuiskomen?'

'Sylvie, meisje, wat denk je? Heb je zin om met nonkel Pierre eens buiten te gaan?'

Het stoorde mij dat we plots allemaal deftig Nederlands probeerden te spreken tegen dat kind. Ook ik had er mij al aan bezondigd. Haar kop lokte dat op de ene of andere manier uit.

Sylvie knikte, en deed haar jas aan. Onze Kleine, ik dus, ging ook mee.

‘Rosie, ga jij niet mee, jong? Ik ken er die gelukkig zullen zijn als ze jou nog eens zien. Het zal je goed doen, een beetje frisse lucht.’

Maar tante Rosie had geen zin. ‘En gij, Potrel? Gaat gij mee?’
‘Isaac Newton!’ zei onze Potrel.

‘Wablieft?’

‘Isaac Newton, zeg ik u godverdomme.’

Potrel lag met zijn benen omhoog naar een quiz op de televisie te kijken.

‘Ik moet u ontgoochelen, mevrouw Peeters, het juiste antwoord op deze vraag was Isaac Newton.’

‘Amai, gij zijt precies nog zo stom niet als dat gij eruitziet.’

‘Het is een heruitzending, sukkelaar. Wacht, ik ga mee een pint drinken.’

Er bestond geen specifieke reden waarom wij die avond voor café Het Hoekske kozen, want alle kroegen in ons dorp waren onderling inwisselbaar. De stoelen en de tafels waren er sober en goedkoop omdat ze toch maar werden stukgesmeten tijdens ruzies waarvan de oorzaak onmiddellijk werd vergeten en die nooit langer aansleepten dan één dronkenschap. Allemaal hadden ze een jukebox met plaatjes die geen mens nog draaide maar die wij beluisterden met tranen in onze ogen. Roy Orbison was de grootste muzikant aller tijden, ook van de tijden die nog komen moesten en die ons ongetwijfeld

ongunstig zouden zijn. Niets was schoner dan jankend de laatste pint te drinken terwijl de cafébazin de glasscherven op haar vuilblik veegde en de jukebox Roy Orbison speelde. Om vervolgens de cafébazin om nog een pint te smeken, de laatste, echt de allerlaatste, dan gingen wij naar huis en mocht ze in alle rust haar deuren sluiten, die wij 's anderendaags weer als eerste zouden openen. De verschillen tussen die kroegen zaten hem in heel kleine details. De keuze van onze kroegen werd eigenlijk nog het vaakst bepaald door het aantal rekeningen dat we nog bij sommige cafébazen hadden openstaan, en waar we ons gezicht niet durfden te vertonen tot we links en rechts voldoende bij elkaar gesprokkeld hadden om onze drinkschulden te vereffenen. Van gans onze bende was mijn vader de enige met vast werk, bij de post, maar ook hij stond soms voor maanden arbeid in het krijt bij de bierbrouwers.

Café Het Hoekske werd uitgbaat door een vrouw die een tweeling dwergen had gebaard van een vader die kort na de geboorte spoorloos was verdwenen en sedertdien geen enkel teken van leven meer had gegeven. Een vrouw alleen met twee identieke, mismaakte dochters, en een nog lopende lening voor haar café waarin ze veel had geïnvesteerd. Drinken deed men in haar kroeg genoeg, die inkomsten waren alvast gegarandeerd. En toen de dwergen naar school moesten en dat geld opslokte, voorzag ze zich van een financieel extraatje met de middelen waarover vrouwen zomaar uit zichzelf beschikken. Maar de reputatie van de kroeg werd hierdoor stevig aangetaast, en echtgenotes maakten vervelende scènes telkens wanneer hun man op wankele benen van Het Hoekske wederkeerde. De tweeling groeide op in de kroeg. Ze speelden met hun poppen onder de biljarttafel, hielden een winkeltje in bierviltjes en plastic groenten met de flipperkast als toonbank,

en sleten hun speelgoedwaar aan de goedwillige klanten van hun moeder. Ze namen de harde taal over van de mannen die er elke avond zaten, zodat ze op de leeftijd van tien reeds vuilgebekte meiden waren met een voorraad zeer schunnige moppen waaruit zij grenzeloos konden putten om iedereen te vermaken. Op de leeftijd van twaalf, ze waren toen al gestopt met groeien, zaten die twee met een alcoholprobleem omdat zij er een gewoonte van hadden gemaakt om alle restjes in de glazen bier leeg te drinken, aanvankelijk om hun moeder te ontlasten van de vaat.

In die dagen had je in een belendend dorp een populaire kroeg, genaamd café De Bok. De uitbater ervan had een oude bok in zijn bezit die hij tegen stevige betaling uit de stal haalde en zware bieren liet drinken, tot groot jolijt van de klanten, die het van de pret bestierven wanneer de bezopen bok van zattigheid de stoelen omverliep en struikelend terugkeerde naar het zachte stro waarop hij zijn kater zou uitslapen. Het is aannemelijk dat de bazin van Het Hoekske hierin haar inspiratie vond. Feit is dat de twee dwergen op een bepaald ogenblik elkaar onder tafel probeerden te zuipen en dat er fenomenale bedragen werden ingezet op diegene die het langst overeind zou blijven.

Lang voordat wij met Sylvie naar het Het Hoekske gingen had de dwergentweeling al vernomen dat ze van bij hun geboorte aan een ziekte leden waarvan zij de moeilijke naam maar niet konden onthouden, en dat het zeer onwaarschijnlijk was dat ze de leeftijd van twintig zouden overschrijden. Totaal ontwricht door deze scherpe deadline en vastbesloten de verloren tijd te compenseren zopen ze nog meer dan ze al deden, waarbij het meer dan eens gebeurde dat ze compleet lazarus op een van de vele plakkerige tafels sprongen en hun

rokken optilden voor hun dankbare publiek, dat zich met een combinatie van walging en fascinatie vergaapte aan een dwergenkut. Ik vroeg mij af of ik Sylvie moreel moest voorbereiden op mogelijke taferelen. Want iets zou ons ter vermaak worden voorgeschoteld. Onze levens hadden zekerheden, die luxe hadden wij.

De sfeer in het café was op het ogenblik dat wij binnenkwamen lamlendig en vertrouwd. Je kon er vergif op innemen dat er al de hele tijd aan de toog was geluld over misnoegde vrouwen, echtscheidingen, onderhoudsgeld. Onderwerpen die hier werden aangesneden zoals men het elders over het weer had. Twee mannen speelden een partijtje biljart maar liepen niet over van ambitie het spel te willen winnen, aan de kaarttafel bestudeerden vier oudjes aandachtig het lot dat ze in hun bevende handen hielden, en de overige aanwezigen bedronken zich geduldig naar dat niveau waarop geluk en ongeluk zich in elkaar vergissen.

‘Geef iedereen iets van mij!’

Dat waren de woorden waarmee mijn vader altijd een kroeg betrad. De dwergen noteerden de bestelling en gaven ze door aan hun moeder, die zich op dat ogenblik door onze Potrel uitgebreid in haar achterwerk liet knijpen, ter begroeting. Ik zag Sylvie bedenkelijk kijken naar de handtastelijkheden van haar bloedeigen nonkel, en merkte hoe er zich eindelijk een beetje blos meester maakte van haar gezicht. Zij dronk een limonade light. ‘Sugarfree,’ zei ze. Ik werd in die dagen al gestaag voorbereid ooit de man te zijn zoals ze daar aan de toog hingen, en kreeg van mijn vader een mazout, de benaming die wij gaven aan een mengeling van bier en cola. Voor het pure bier vond hij me nog een tikkeltje te jong, maar in een

jongen van mijn leeftijd die louter frisdrank dronk moest men toch ook ontgoocheld zijn.

‘Ik zie dat ge een schoon mokkel hebt meegebracht, gasten, maar als de politie haar leeftijd achterhaalt zal er wat zwaaien.’

Dat was André, en hij keek met een meer dan normale blik naar Sylvie.

‘Het is familie, André. Dat mokkel is ons Sylvie.’

‘Sylvie? Is dat de dochter van jullie Rosie misschien?’

‘Ja.’

‘Verdomme, dat is een schoon kind!’ en André liet zich van zijn barkruk glijden om mijn nicht een handdruk te geven, hetgeen hij bijzonder hoffelijk deed. Hij kuste de rug van haar hand, lachte innemend zijn zwarte, afgebrokkelde tanden bloot en richtte zich toen tot mij: ‘Dimmetrieken, jongen, ik heb met u te doen; het moet verdomme bijzonder lastig zijn voor u om met uw poten van uw nicht te blijven.’ Zijn adem stonk, maar dat verraste me geenszins, en ik was op de rotte walm uit zijn bek voorbereid. Er werd gelachen, en ik voelde hoe er ondanks de flauwiteit van die opmerking van mij werd verwacht André van een antwoord te voorzien. Maar ik zweeg en dronk mijn mazout leeg.

‘We hebben wij in onze jonge tijd allemaal wel eens aan ons nicht geprutst, jong.’ En omdat ik ook dan nog niets zei voegde hij eraan toe: ‘Ge hebt gelijk dat ge zwijgt.’ En daarmee was het tijd voor het volgende rondje. Onvermijdelijk werd tante Rosie nu het onderwerp van gesprek, iedereen had links en rechts al opgevangen dat zij opnieuw in Reetveerdegem was gesignaleerd, en nu wij hier met haar dochter zaten kon het niet anders of het moest wel waar zijn. Ons werden de kleren van het lijf gevraagd over het hoe en het waarom, maar we

hielden de lippen stijf. Niet zonder plezier luisterden we naar de verschillende theorieën, de ene nog gekker dan de andere, maar steeds duidelijker werd dat alleen al het feit dat tante Rosie teruggekeerd kon zijn, in het dorp doodgewaande gevoelens weer had aangewakkerd. Omdat er uit onze mond toch geen zinnig woord over de hele kwestie te rapen viel keerde hun aandacht terug naar Sylvie, van wie André om de haverklap zei dat het een schoon kind was, het prille begin van een godin, en speurde men in haar perfecte gezicht naar trekken die ze van haar moeder had geërfd. Wat mij verbaasde was dat mijn nicht zich niet ongemakkelijk voelde bij de aandacht van deze ruwe mannen. Integendeel, ze leek zelfs een natuurlijke sympathie te voelen voor hen en moest lachen om alle opmerkingen van een steeds zattere André, die was beginnen drinken en trakteren aan een tempo dat op den duur alleen mijn vader en mijn nonkels nog volhielden.

‘Ik zal u eens tonen hoe ik tegenwoordig moet schijten!’ zei André tegen Sylvie in het bijzonder, en hij hief zijn slonzige hemd omhoog en toonde haar zijn harige buik vol littekens en knobbels. Zijn darmen zaten helemaal onder de kanker, en om zich te ontlasten beschikte hij over een schijtzak, waarmee hij enige tijd terug tot zijn grote verbazing op de operatietafel was ontwaakt. Hij moest nooit meer naar toilet, alles pruttelde gewoon in die zak die daar aan zijn bierbuik bengelde. ‘Kijk!’ En we keken. We keken hoe de stront in het zakje sijpelde. Gezapig, alsof die derrie ergens diep vanbinnen in een knijptube zat waar iemand nu zijn voet op zette. Natte, ongebonden stront met schuim erop. Alsof ze op de eerste rij zat bij de demonstratie van een wetenschappelijke proef keek mijn nicht geboeid naar de bruine drab in de schijtzak van André. Het nummertje werd dan ook speciaal voor haar op-

gevoerd. Iedereen wist dat André het niet meer zou uitzingen tot het kermis was, en wij bewonderden het gemak waarmee hij zijn fluimen in het gezicht van de dood spuwde. Hij zou sterven in grandeur, nog tijdens zijn laatste reutel zou hij feesten.

‘Voilà,’ zei hij, ‘ik heb gedaan met schijten. Nu nog doorspoelen.’ Hierop goot hij een pint bier ad fundum in zijn strot. ‘Je hebt er geen idee van hoeveel ik mij per maand uitspaar aan wc-papier.’ Het was galgenhumor die Sylvie wist te smaken en waarvoor zij cash betaalde met een rij hier nog nooit geziene witte tanden.

‘Geef ons allemaal nog iets te drinken!’

Over het karakter van dwergen is al veel geschreven en gepalaverd en ik voel niet de behoefte om mij in dat debat te mengen, maar die avond gedroeg de tweeling lilliputters van Het Hoekske zich meer dan onhebbelijk. Ze konden er niet mee overweg dat een wildvreemde hier alle aandacht kreeg, geroemd werd om haar voorwereldlijke schoonheid. Natuurlijk, de dingen zijn oneerlijk verdeeld, zij waren gedrochtelijk en voorbestemd om jong te sterven. Niemand heeft zijn lichaam voor het kiezen. En daar kon mijn nicht uiteraard niets aan doen. Maar de dwergen stonden nijdig van jaloezie en speelden het spel smerig door iedereen erop te wijzen dat het wicht met het schattige snoetje misschien wel zat te lachen om onze grappen en deed alsof ze ons mocht, maar dat zij ons in haar hart verachtte. Je zag aan haar ogen dat ze neerkeek op ons, we moesten maar naar haar blouse kijken en ons afvragen hoeveel die had gekost. Of hadden we dan nog niet gemerkt dat ze truttig limonade zoop, limonade light bijgod, sugarfree bijgod, wat als bijzonder aso-

ciaal en afstandelijk mocht worden beschouwd. Dat schone kind, dat rook je zelfs, deed bovendien haar best zich boven haar eigen familie te plaatsen en deed er alles aan om geen Verhulst te zijn.

Dwergen sloeg je niet, dat wisten ze maar al te goed, niemand in ons dorp zou ooit een vinger naar die meisjes hebben uitgestoken, zelfs onze Potrel dacht er niet aan. Maar dit keer maakten ze misbruik van onze ethische codes en begonnen onze handen te jeuken. Wij konden zelfs elkaar soms verrot slaan, maar als het erop aankwam beschermden Verhulsten elkaar. Altijd. Overal.

Er viel een vervelende stilte in het café en iedereen wist dat het nu aan mijn nicht zou zijn om iets te ondernemen. Bewijzen dat ze een Verhulst was, dat ze behoorde tot onze clan, dat ze onze gebruiken ook tot de hare nam, dat ze een deel was van de stam. En dat ze hier niet als een soort rampen-toerist zichzelf zat te vermaken, want pottenkijkers moesten ze hier niet.

En daarmee werd heel onze tafel gevisieerd, die Hottentotten bespeelden Sylvie haar familie-eer, terwijl ze heel goed wisten dat zij inderdaad nauwelijks contact hield met ons. Bovendien droeg mijn nicht de naam van haar vader, en was zij op de keper beschouwd niet eens een Verhulst.

‘Nonkel Pierre, krijg ik een pintje?’

Mijn vader had het wellicht eenvoudiger gevonden indien Sylvie het aan onze Potrel had gevraagd. Nu zat hij met het gewicht op zijn schouders en had vooral hij aan tante Rosie beloofd dat kind in ordentelijke staat weer thuis af te leveren.

‘Je moet je niets aantrekken van die twee, Sylvie, laat je niet intimideren.’

Maar dat was geen antwoord op haar vraag, ze vroeg of ze een pintje kreeg.

Ze kreeg haar pintje. Het eerste in haar leven. Ze kon zelfs niet bevroeden wat de smaak van dat piskleurige spul kon zijn, maar zou er gezien de stank in onze slaapkamer waarschijnlijk geen al te hoge verwachtingen van hebben. Ze zette zich recht, theatraal en uitdagend, plaatste een hand in haar zij (wat ze had afgekeken van mijn vader, hij dronk altijd rechtaand met een hand in zijn zij, omdat hij zo beter zijn hoofd naar achter kon gooien en zijn keel openzetten) en dronk de pils in één teug leeg. Toen ze het glas met een manhaftige smak tegen de tafel drukte, wat dan weer afgekeken was van onze Potrel, stonden er dikke tranen in haar ogen en gaf de stand van haar mond te denken dat ze net een hele zak zure snoep had opgeslokt. Vrijwel niemand kan bij zijn eerste slok bier geloven dat hij daar ooit nog vele liters van zal nuttigen, en ik ben er bijna zeker van dat Sylvie ons daar gek verklaarde die vuiligheid in grote hoeveelheden per dag naar binnen te kapen.

André was door het dolle heen, vond de avond al meer dan geslaagd. Maar Sylvie voelde zich uitgedaagd en had die uitdaging blijkbaar helemaal aanvaard, want ze zei meteen: 'Geef er mij nog een!' Er is die avond geen cola of limonade meer aangeraakt, door niemand. De dwergen zijn verongelikt en als slechte verliezers naar hun kamer gegaan, maar hebben daar ongetwijfeld geen oog dichtgedaan. André ging van mijn nicht 'een echte' maken, en leerde haar een van onze liedjes waarvan ik mij vandaag afvraag of iemand er zich nog een volledige strofe van herinnert. Het waren liedjes, sommige vijftien coupletten lang, vol vadsige praat. Ze stonden bol van

de schunnige woorden waarmee ons abecedarium tot aan de z was gevuld, en het beeld van mijn nog veel te jonge nicht die daar dronken op de biljarttafel liederen vol seksuele toespelingen zong, en dat in een dialect dat haar volledig mistond, vervulde ons met zoveel eenvoudige vreugde dat we er nog maar een op dronken. En allemaal zongen we de zoveel coupletten vol van ieder pervers lied dat André inzette.

Ook aan die avond is een eind gekomen. Op de lange weg naar huis ondersteunde ik mijn nicht, en mijn vader en nonkel Potrel elkaar. We zongen verder omdat we er ons niet bij konden neerleggen dat weer een feest verleden was, en vloekten naar de huismoeders die vanuit hun open slaapkamerramen riefen of we wel wisten hoe laat het was. We lieten een spoor van blaffende honden en omvergelopen vuilnisbakken na. En van urine, door onze Potrel vakkundig in een bloembak gemikt. Er was geen spar die het op alle toegangswegen naar een goed café langer dan twee jaar overleefde, omdat al onze mannen ertegen plasten. Sparren kunnen daar niet tegen.

‘Ik moet ook pipi doen.’

Wij deden nooit pipi. Wij zeikten.

‘Sylvie, meisje, kunt ge niet wachten tot thuis?’

Ze moest dringend. Niet dat het onze bekommernis was dat zij hier op straat haar broek moest laten zakken, op dit uur lagen de mensen die daarop iets zouden bemerken allang in hun nest. Het probleem was dat Sylvie geen enkele controle meer over haar lichaam had en zich al anderhalve kilometer door mij had laten voortslepen. Ze viel neer zodra ze op haar eigen benen stond, dus zouden we haar moeten helpen als we wensten dat ze haar schoenen en haar benen droog hield. Mijn vader vloekte, onze Potrel liet zich tegen een gevel vallen, om-

dat hij niet meer bijkwam van het lachen.

‘Ge moet ons hier godverdomme eens bezig zien. De familie Verhulst komt naar buiten.’

‘Kleine, helpt gij uw nicht eens, jong!’

Haar broek trok ze zelf af, alleen de broeksknoop kreeg ze zonder mijn hulp niet los. Ik nam haar stevig beet onder haar oksels terwijl ze hurkte en met haar volle gewicht aan mijn armen hing. Terwijl we opgelucht hoorden hoe de straal tegen de straattegels klaterde en spetterde dacht ik terug aan het afscheid dat André van mijn nicht genomen had. Hij had gevraagd of hij haar mocht kussen, op de wang, en dat mocht hij. Het was een godsgeschenk geweest haar te mogen ontmoeten, hij had een geweldige avond met haar beleefd en zei dat hij nu in vrede zou sterven. Dronkemanspraat. Maar schoon.

Sylvie viel in slaap terwijl ze zat te pissen, er leek geen einde te komen aan haar water, en mijn vader begon zenuwachtig te worden bij de gedachte dat we straks tante Rosie tekst en uitleg moesten verschaffen bij de belabberde toestand van haar kind. Hoe dichters we thuis naderden, hoe stiller we werden. We roken onze stal, maar werden daar niet opgewonden van.

Tante Rosie zat met gezwollen, rode ogen en in peignoir op ons te wachten.

‘Waar hebben jullie godverdomme zo lang gezeten? Er mischien ondertussen even aan gedacht dat ik hier thuis zat dood te gaan van ongerustheid?’

Het speet ons. Alles in het leven speet ons. Zo waren we.

‘En gij, Sylvie, gij ziet er anders ook proper uit.’

‘Het wonder is geschied,’ zei Sylvie.

‘Wablieft?’

‘Het wonder is geschied, mijn pruim is nat en ’t regent niet.’

Dat kwam uit een van de smerige liedjes die ze die avond had geleerd, het in die dagen zeer geliefde Pruimenlied, twaalf coupletten lang. En tante Rosie was zodanig geschrokken van haar welopgevoede kind dat haar hand uitschoot en een af-druk naliet op de wang van mijn nicht, die te bezopen was om in huilen uit te barsten. Onze Potrel heeft haar de trap op gedragen en met kleren en al in haar bed gelegd.

‘Komaan, Rosie, waarom slaat gij dat kind? Er is toch niks verkeerd aan het Pruimenlied? Ze heeft de eerste vijf coupletten van André geleerd.’

‘André? Hebben jullie André gezien?’

We zwegen.

‘Heeft Sylvie André gezien, gesproken met hem?’

We zwegen.

‘Ik vraag jullie iets!’

En of dat we zwegen.

‘Weet ze dat André haar vader is?’

‘Neen!’

‘Zijt ge zeker?’

‘Ja Rosie, Sylvie weet in de verste verte niet dat André haar vader is, en als we het haar zouden vertellen zou ze het waarschijnlijk geneens geloven.’

‘Dimmetrie, als gij ooit aan ons Sylvie verklapt wat gij hier nu gehoord hebt, dan krab ik uw gezicht open. Hebt gij dat goed verstaan?’

‘Ja tante.’

We waren allemaal vervuld van medelijden toen oncle Robert kort nadien zijn vrouw in de wagen trapte en zijn zogezegde

dochter op de achterbank liet plaatsnemen. Maar wij hadden ons niet te moeien met het huishouden van een ander en lieten het betijen, met jeuk in de handen. De eerste begrafenis waarop ik mijn verre nicht terug zou zien, zou die van mijn vader zijn. Vijf vadem en een vrijdag.